

Lagvidriga beslut och pågående miljöskandal!

Nu följer det ena lagvidriga beslutet efter det andra! Den 6 februari föreslår mark- och miljödomstolen att regeringen ska utöka antalet dagar per år som försvaret får skjuta i Vättern, trots att domstolen vet att det strider mot miljölagstiftningen. Enligt domstolen ska stridsflygplan nu få öka beskjutningen från 1 000 till 69 000 skott per år plus 150 raketer, rakt ner i sjön. Samma dag beslutar länsstyrelsen att flygrörelserna på Karlsborgs PFAS-förorenade flygplats ska kunna femdubblas, till över 10 000 start och landningar per år. Och detta gäller en flygplats som år efter år läcker giftiga kemikalier till Vättern. Ingen sanering eller rening av utsläppen är beslutad. Vi accepterar inte denna krigföring mot dricksvattentäkten och Natura 2000-området Vättern!

Flygskjutmålet Hammaren

Myndigheternas beslut strider mot miljölagstiftningen på flera sätt. När flera miljöpåverkande verksamheter bedrivs i samma område ska den samlade skadan bedömas. Nu delas försvarsverksamheterna upp i flera olika delar och ingen granskar helheten. Samtidigt som mark- och miljödomstolen publicerar sitt yttrande till regeringen och säger OK till 2 150 flygvarv över Vättern med JAS Gripen och SK60-plan, ger länsstyrelsen tillstånd till 10 000 flygrörelser vid på Karlsborgs flygplats vid Vätterns strand. Utan att ta hänsyn till den samlade miljöpåverkan.

FMV:s pågående extremt skadliga granatbeskjutning av Vättern, helt nära fiskeförbudsområden, låtsas myndigheterna inte ens om när de ger tillstånd till nya miljöfarliga verksamheter. Till detta ska läggas de allt intensivare skjutövningarna från skjutfälten söder och norr om Karlsborg, vars kvartssekelsgamla miljötillstånd godkänner att ca 30 ton ammunition, inklusive flera ton bly, årligen får skjutas ut i Vättern.

Mark- och miljödomstolen skriver:

”Mot bakgrund av /.../ de osäkerheter som finns kring verksamhetens [flygskjutmålet Hammarens] påverkan på dricksvattenintressen och Natura 2000-habitat, ser domstolen, liksom miljöprövningsdelegationen, att lokaliseringen kan ifrågasättas; i vart fall i ett långsiktigt perspektiv. Underlaget som presenterats i målet medger emellertid inte en fullständig lokaliseringsprövning för alla tänkbara lokaliseringsalternativ...” (Sid. 44-45 i yttrandet.)

”Viss osäkerhet föreligger således i fråga om vilka risker för spridning av giftiga tungmetaller och organiska ämnen som skjutverksamheten ger upphov till. Domstolen ser nu, mot bakgrund

*av svårigheten att helt undanröja alla rimliga vetenskapliga tvivel kring riskerna förknippade med att tillföra ovan nämnda ämnen till Vättern, inte hur en prövning **med tillämpning av miljöbalkens beviskrav och försiktighetsprincip skulle kunna leda till att verksamheten kan godtas långsiktigt.**" (sid. 46-47 i yttrandet.)*

Med dessa tveksamheter och ofullständiga underlag ska domstolen enligt rättspraxis inte tillåta verksamheten. Att domstolen trots denna insikt råder regeringen att bryta mot både EU:s vattendirektiv och art- och habitatdirektiv är en miljörättslig skandal av stora mått! Det hjälper inte att begränsa förstörelsen till en 10-årsperiod.

Karlsborgs flygplats

I decennier har Karlsborgs flygplats läckt ut PFAS-kemikalier till Vätterns vattenskyddsområde. Det beror på tidigare övningar med brandsläckningsskum. Gränsvärdet, miljö kvalitetsnormen, för en av dessa kemikalier, PFOS, överskrids redan med det dubbla i Vättern. Alla vattenverk runt Vättern har konstaterat förhöjda värden i råvattnet. Sedan 2014 har försvaret och länsstyrelsen känt till föroreningarna. Men försvarets egen tillsynsmyndighet, FIHM, struntar i att förelägga om saneringsåtgärder. Istället har den försvarsinterna kontrollmyndigheten godkänt att flygplatsen kan börja dränera ut förgiftat grundvatten till dricksvattentäktens skyddsområde. Aktion Räd Vätern har överklagat beslutet och krävt omedelbar inhibition. Ärendet ligger på regeringens bord sedan mitten av november.

Kraftigt sänkta gränsvärden

Senaste tidens forskning om PFAS är mycket oroande. Kemikalierna är cancerframkallande, reproduktionsstörande, skadar lever, sköldkörtel och immunförsvar. Både europeiska och svenska myndigheter håller just nu på att kraftigt sänka gränsvärdena, i vissa fall tusenfalt. De gränsvärden som myndigheterna hänvisar till i nu aktuella besluten är helt föråldrade.

Nyligen visade en forskningsrapport vid Karolinska institutet att PFAS-kemikalierna passerar moderkakan in i fostren under hela graviditeten. Kemikalierna lagras i fostrets lungor, lever och hjärna. Gränsvärden för dricksvatten måste alltså sänkas till en nivå där barn och gravida inte skadas.

Länsstyrelsen skriver på sidan 62 i tillståndsbeslutet om Karlsborgs flygplats:

*"Möjliga åtgärder för att förhindra pågående och framtida spridning av PFAS från de olika förorenade områdena till både grundvatten och ytvatten **behöver utredas**. Utredningen ska omfatta åtgärder för att minska både kort- och långsiktig spridning från s.k. hot-spots samt möjliga **åtgärder för att minska spridning** via ytvatten. Det kan gälla både att minska mängden förorenat ytvatten (t.ex. övertäckning, jordtvätt, översyn av diken) och att rena ytvattnet med t.ex. kolfilter. Vilken eller vilka tekniker eller åtgärder som lämpar sig bäst **behöver utredas** av Försvarsmakten."*

Men trots att giftläckaget pågår för fullt ger länsstyrelsen tillstånd att femdubbla verksamheten på flygplatsen. Trots att utredningar har pågått i fyra år. Trots att ingen saneringsplan finns. Trots att landningsbanans båda ändar är konstaterat förorenade. Detta är en stor miljöskandal!

Tillståndet ges samtidigt som en annan enhet inom länsstyrelsen handlägger försvarets ansökan om att dränera den vattensjuka och förorenade flygplatsen. Det är försvarets enda hittillsvarande "åtgärdsplan": att dränera och pumpa ut det förgiftade grundvattnet och ytvatten till Bottensjön och Vättern!

- Så här får det inte gå till i Sverige 2019, säger Aktion Räd Väterns ordförande Lisa Lennartsson. Det här är ett hån mot lagstiftningen som ska skydda vårt dricksvatten och vår

känsliga natur. Vi kommer att mobilisera allt motstånd vi kan. Vi kommer också hjälpa alla som vill att överklaga det nya tillståndet till Karlsborgs flygplats.

- När det gäller flygskjutmålet Hammaren ute i Vättern hoppas vi fortfarande att regeringen ska tänka klart. Det kan inte vara möjligt att våra högsta företrädare tror att det går att fortsätta att använda Vättern som skjutfält och övningsområde för lågflygande stridsflygplan. Verksamheten som hållit på i över hundra år, men som sedan 90-talet minskat något, måste nu helt avvecklas och inte kraftigt utökas.
- Ansökningarna om kraftigt få öka den militära verksamheten i Vättern påbörjades 2009. I tio års tid har Försvarsmakten utvecklat sin utbildning och övningsverksamhet på andra platser och med andra metoder. Helikopterflottiljen har t.ex. med framgång övat på Älvdalens skjutfält. Att dessa alternativ nu ska överges och skjutningarna föras tillbaka till Vättern är fullständigt absurt och helt onödigt, avslutar Lisa Lennartsson.

Samtliga dokument i dessa ärenden finns på Aktion Rädda Vätterns hemsida <http://www.aktionraddavattern.se/>.

För ytterligare information kontakta

Christer Haagman, talesperson för ARV i försvars- och tillståndsfrågor tel. 072-895 1691
christer.haagman@gmail.com

De olika besluten har olika handläggare och olika diarienummer.

- (1) Mark- och miljödomstolens yttrande angående tillståndet att kraftigt utöka flyg- och skjutövningarna ute i Vättern vid Hammarens skjutmål från 1 000 till 69 000 skott. Yttrandet har beteckningen M 2374-16 och har beslutats av rådmän Göran Stenman, Vänersborgs tingsrätt.
- (2) Ansökan om att femdubbla flygrörelserna på Karlsborgs flygplats från 2 000 till över 10 000. Diarienummer hos länsstyrelsen i Västra Götaland är 359-2017. Handläggare Lena Niklasson.
- (3) Ansökan om markavvattning och restaurering av hela dräneringssystemet vid den vattensjuka och PFAS-förgiftade Karlsborgs flygplats. Diarienummer hos länsstyrelsen i Västra Götaland 45588-2018 och 45789-2018. Handläggare är Mats Rydgård.
- (4) Överklagat ärende att påbörja dränering av flygplatsens landningsbana utan länsstyrelsens miljöprövning ligger hos regeringskansliet och har beteckningen M 2018/02742/Me. Handläggare är Caroline Weckfeldt.
- (5) Aktion Rädda Vätterns begäran att länsstyrelsen ska ompröva FMV:s tillstånd, inklusive rätten att spränga granater intill fiskeförbudsområden i Vättern. Ärendet har diarienummer 23317-2018. Tillståndet från 2010 har inte prövats enligt Natura 2000-reglerna och har inte bedömts tillsammans med övriga försvarsverksamheter som skadar samma värden som ska skyddas enligt lagstiftningen.